

НОВИ НАЛАЗ ВРСТЕ БАРСКА КОРЊАЧА *EMYS ORBICULARIS*

Марко Дивац¹, Данко Јовић¹, Верица Стојановић¹

¹ Завод за заштиту природе Србије, Јапанска 35, Београд
e-mail: marko.divac@zzps.rs; danko.jovic@zzps.rs; verica.stojanovic@zzps.rs

Извод: И поред тога што је барска корњача предмет различитих истраживања последњих неколико деценија, ми данас још увек немамо потпуну слику о дистрибуцији ових гмизаваца у Србији. Управо због недостатка података, на националном нивоу, барска корњача има статус DD (Data Deficient). На основу литературних података, може се закључити да барска корњача насељава већи део Србије и да преферира акватичне екосистеме и ниже надморске висине. У овом раду, представљен је нови локалитет за барску корњачу у централној Србији.

Кључне речи: барска корњача, *Emys orbicularis*, Дивчибаре, дистрибуција.

Abstract: Despite the fact that the pond turtle has been the subject of various researches for the last few decades, we still do not have a complete picture of these reptiles distribution in Serbia. Precisely because of the lack of data, at the national level, the pond turtle has the status DD (Data Deficient). Based on literature data, it can be concluded that the pond turtle inhabits most of Serbia and that it prefers aquatic ecosystems and lower altitudes. In this paper, a new locality for the pond turtle in the Central Serbia has been presented.

Key words: : European pond turtle, *Emys orbicularis*, Divčibare, distribution.

УВОД

Барска корњача је једина аутохтона врста слатководних корњача у Србији (Krizmanić & Džukić, 2015a). Према Правилнику о проглашењу и заштити строго заштићених и заштићених дивљих врста биљака, животиња и гљива („Службени гласник РС“, бр. 5/2010, 47/2011, 32/2016, 98/2016), на националном нивоу барска корњача је строго заштићена дивља врста, а поред тога налази се у Анексима II и IV Директиве о стаништима (European Commission, No. 92/43/ЕЕС a, b), као и у Додатку II Бернске конвенције (Bern Convention on the Conservation of European Wildlife and Natural Habitats - Council of Europe, 1979). У Црвеној књизи гмизаваца Србије, барска корњача има статус DD (Data Deficient) због недостатка основних података за одређивање конзервационог статуса ове врсте по IUCN критеријумима (Krizmanić & Džukić, 2015a). У Србији, барска корњача насељава велики део територије, али дистрибуција није униформна.

У овом раду представљен је један нови локалитет за барску корњачу у централној Србији, односно јужно од Саве и Дунава, чиме се проширује знање о распрострањењу ове врсте.

МАТЕРИЈАЛИ И МЕТОДЕ

За потребе валоризације простора и израде Студије заштите, Завод за заштиту природе Србије започео је теренска истраживања подручја Дивчибара у 2022. години. Теренска истраживања рађена су у периодима од 20 - 21.04. и од 23 - 24.05.2022. године на подручју планине Маљен, у месту Дивчибаре (Слика 1). Локалитет који је обиђен представља редак тип станишта - комплекс влажних и умерено влажних травних формација (Lakušić *et al.*, 2021), кроз које протичу две мале планинске реке Жујан и Бела Каменица (Слика 2). Теренским истраживањима обрађена је и херпетофауна подручја Дивчибара, када су забележене и јединке барске корњаче (Слика 3). Јединке барских корњача су хватане ручно и уз помоћ мередова, или су уочене и фотографисане са веће удаљености. Након проналаaska јединки, уписано је време, локација и надморска висина помоћу апликације „Теренска“. Све ухваћене јединке су неозлеђене враћене на место улова.

Слика 1. Локалитет Дивчибаре са налазима барске корњаче (<https://www.google.com/maps>)
Figure 1: The map of Divčibare showing the pond turtle locations (<https://www.google.com/maps>)

РЕЗУЛТАТИ

Теренским истраживањима су нађене 4 адултне јединке барске корњаче, што је приказано у Табели 1. Једна јединка ухваћена је дана 20.04.2022. године (44,105869 N 19,990051 E, на надморској висини 997 m), док су остале 3 јединке забележене дана 23.05.2022. године (44,105763 N 19,990199 E, на

надморској висини 1001 m; 44,105377 N 19,990613 E, на надморској висини 995 m; 44,106309 N 19,989746 E, на надморској висини 984 m). Три јединке су нађене у реци Бела Каменица, док је једна јединка нађена на полеглој вегетацији у непосредној близини Беле Каменице.

Табела 1. Забележене јединке барске корњаче
Table 1: Recorded pond turtles

Датум/ Date	Време Time	N	E	HMB
20.04.2022.	14:15	44,105869	19,990051	997 m
23.05.2022.	13:12	44,105763	19,990199	1001 m
23.05.2022.	13:17	44,105377	19,990613	995 m
23.05.2022.	15:48	44,106309	19,989746	984 m

Слика 2. Река Бела Каменица (фото: Дивац, М.)
Figure 2: Bela Kamenica River (photo: Divac, M.)

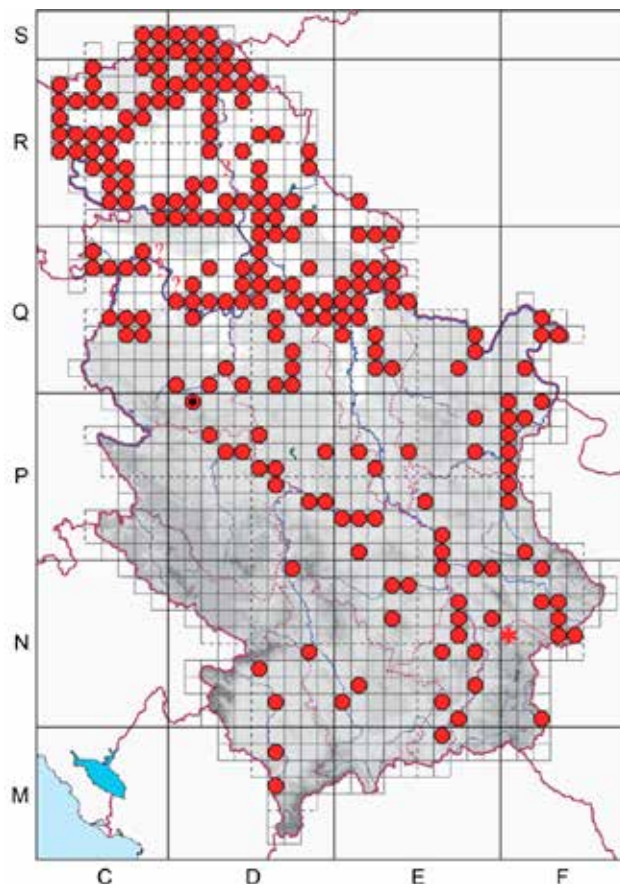
Слика 3. *Emys orbicularis* – барска корњача из реке Бела Каменица, Дивчибаре (фото: Дивац, М.)
Figure 3: *Emys orbicularis* – pond turtle from the river Bela Kamenica, Divčibare (photo: Divac, M.)

ДИСКУСИЈА

Барска корњача је једна од најраспрострањенијих врста гмизаваца у Србији (Tomović et al., 2014). Генерално, барска корњача је забележена на 287 локалитета, односно на 16,7% (168 од 1004) 10x10 km UTM квадрата који покривају Србију (Krizmanić et al., 2015b). Највећи део локалитета налази се у Војводини (са надморском висином од 65 m до 300 m), а на само два локалитета надморска висина је већа од 1000 m (Врање – EN61 и Приштина – EN12, EN22) (Krizmanić et al., 2015b). Налази из овог рада представљају нови локалитет за ову врсту корњаче, односно ново 10x10 km UTM поље: DP19 (Слика 4). Према литературним подацима, барске корњаче су раније налажене у близини локалитета из овог рада: Тометино поље (DP27), Буковица (DQ00) и Дивци (DQ20) (Golubović et al., 2017).

ЗАКЉУЧАК

Теренским истраживањима херпетофауне на подручју Дивчибаре пронађене су четири јединке строго заштићене дивље врсте барска корњача *Emys orbicularis*. Налаз из овог рада представља нови локалитет барске корњаче за централну Србију, односно јужно од Саве и Дунава. Овим радом проширено је знање о распрострањењу барске корњаче у Србији.

Слика 4. Распрострањење барске корњаче; црвени кругови – објављени подаци; црвено-црни круг – налаз из овог рада; упитник – сумњив налаз; звезда – потенцијалан налаз (Прилагођено из: Krizmanić & Džukić, 2015a)

Figure 4: Distribution of the pond turtle; red circles – published data; red-black circle – finding from this paper; question mark - suspicious finding; star – potential finding (Adapted from: Krizmanić & Džukić, 2015a)

ЛИТЕРАТУРА

Golubović, A., Grabovac, D., & Popović, M. (2017). Actual and potential distribution of the European Pond Turtle, *Emys orbicularis* (L. 1758) in Serbia, with conservation implications. *Acta Zoologica Bulgarica, Supplementum*, 10:49-56.

Krizmanić I. & Džukić G. (2015a). European Pond Turtle *Emys orbicularis* Linnaeus, 1758 – In: Tomović L., Kalezić M. L. & Džukić G. (Eds.): *Red Book of Fauna of Serbia II – Reptiles*. Belgrade: Faculty of Biology, University of Belgrade and Institute for Nature Conservation of Serbia, 137–143

Krizmanić, I., Urošević, A., Simović, A., Krstić, M., Jović, D., Ajtić, R., Anđelković, M., Slijepčević, M., Đorđević, S., Golubović, A., Žikić, V. & Džukić, G. (2015b). Updated distribution of the European pond turtle *Emys orbicularis* (Linnaeus, 1758) and its

conservation issues in Serbia. *Archives of Biological Sciences*, 67: 1043-1053.

Lakušić, D., Kuzmanović, N. & Kovačević, J. (2021). Generalizovana karta staništa Srbije – verzija 02 – Centar za informacije o biodiverzitetu, Biološki fakultet Univerziteta u Beogradu, Preduzeće za geomatiku MapSoft d.o.o. Beograd.

Pravilnik o proglašenju i zaštiti strogo zaštićenih i zaštićenih divljih vrsta biljaka, životinja i gljiva („Službeni glasnik RS”, br. 5/2010, 47/2011, 32/2016 i 98/2016).

Tomović, L., Ajtić, R., Ljubisavljević, K., Urošević, A., Jović, D., Krizmanić, I., Labus, N., Đorđević, S., Kalezić, L.M., Vukov, Tanja, Džukić, G. (2014). Reptiles in Serbia: Distribution and diversity patterns. *Bulletin of the Natural History Museum*, 7: 129-158.

THE NEW RECORDS OF EUROPEAN POND TURTLE *EMYS ORBICULARIS*

Marko Divac, Danko Jović, Verica Stojanović

Summary

Although the European pond turtle has been the subject of various researches for the last several decades, we still do not have a complete picture of these reptiles distribution in Serbia. In this paper, a new locality for the pond turtle in central Serbia, i.e. south of the Sava and Danube rivers, has been presented, thereby expanding the knowledge about the distribution of this

species. In the spring of 2021, field research was carried out on Maljen Mt., in the settlement of Divčibare, during which four specimen of European pond turtles were found. The findings from this paper represent a new locality of this turtle species, i.e. a new 10x10 km UTM field: DP19.